

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ, ЕТНОЛОГІЇ
ТА ПРАВОНАВСТВА ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
АРХЕОЛОГІЇ, ЕТНОЛОГІЇ ТА КРАЄЗНАВЧО-
ТУРИСТИЧНОЇ РОБОТИ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Місія університету у світовому історичному просторі

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

Третій (освітньо-науковий)

03 Гуманітарні науки

032 Історія та археологія

Доктор філософії

4

3 рік, 5 семестр

дисципліна за вибором

згідно з розкладом

українська

щопонеділка 13.00–14.20 (113 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформах
ZOOM та Google-class).

кандидат педагогічних наук, доцент

Юда Лариса Анатоліївна

E-mail: lorachernigiv@ukr.net

Facebook Messenger: Лариса Юда

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Місія університету у світовому історичному просторі» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія.

«Місія університету у світовому історичному просторі» є дисципліною за вибором. Опанування даною дисципліною передбачає формування компетентностей кваліфікованого фахівця, який має високий рівень готовності до професійної діяльності у сфері вітчизняної та європейської науки й освіти.

Конспективний виклад теоретичних предмету сприяє кращому розумінню особливостей та тенденцій розвитку глобального, регіонального та національного просторів вищої освіти, впливає на розвиток навичок системного аналізу чинників розвитку університетської освіти. Оволодіння дисципліною передбачає пізнання політичних, соціально-економічних та культурно-релігійних процесів, які обумовлюють особливості історичного розвитку провідних університетів світу. Програма навчального курсу розрахована на вивчення та засвоєння конкретного матеріалу з історії розвитку університетської освіти, починаючи з найдавніших часів до сучасності.

Навчальна дисципліна «Місія університету у світовому історичному просторі» розрахована на здобувачів освіти другого курсу аспірантури (IV семестр) включає 14 лекційних і 10 практичних годин, а також 66 годин самостійної роботи.

Предметом вивчення дисципліни є: університет як суспільний феномен європейської цивілізації.

Об'єктом вивчення дисципліни є: місія та функції університету у світовому історичному просторі.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Феномен університету та типи університетів.

Змістовий модуль 2. Трансформаційний потенціал університету у контексті викликів епохи.

Метою навчальної дисципліни «Місія університету у світовому історичному просторі» є формування цілісного уявлення здобувачів освіти про історію університетів, основні етапи їх виникнення становлення і розвитку, виявлення етичного і соціологічного змісту місії університету в світовій і західноєвропейській культурі в контексті культурно-історичної динаміки.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- вивчення проблеми місії університету в сучасній історіографії;
- аналіз історичних витоків розвитку європейської та вітчизняної вищої освіти;
- розкриття процесу становлення середньовічних університетів;
- виокремлення типології університетської освіти періоду Середньовіччя, характеристика двох основних моделей (болонської і паризької);
- класифікація моделей класичних університетів та аналіз принципів їх діяльності;
- визначення основних цілей посткласичних університетів, формування уявлення про основні принципи Великої Хартії університетів;
- здійснення порівняльної характеристики системних моделей університету;
- характеристика функцій сучасного університету;
- висвітлення інтелектуальної місії університету в історичній ретроспекції.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПШ	Компетентності
ЗК 1	Здатність до системного наукового мислення для здійснення дослідницької діяльності на основі власного наукового досвіду та світогляду.
ЗК3	Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, формулювати та експериментально перевіряти наукові гіпотези, планувати, розробляти та реалізовувати дослідницькі та інноваційні проекти і програми
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 7	Здатність працювати в команді з дотриманням етичних зобов'язань, інтегруватися у світове наукове середовище, керуючись принципами академічної доброчесності.
ЗК 9	Здатність до організації та реалізації педагогічної діяльності.
ЗК 10	Здатність до саморозвитку та самовдосконалення.

ФК 4	Здатність інтерпретувати результати наявних наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та узагальнення, виявляти й аргументовано критикувати фальсифіковані та псевдонаукові розробки з історії та археології.
ФК 8	Здатність до постановки та вирішення нових проблем в галузі історії та археології, запровадження результатів інноваційної діяльності до наукового обігу та їх широкої популяризації.
ФК 10	Здатність працювати в колективі над вирішенням науково-педагогічних проблем, брати участь у роботі університету та його структурних підрозділів, в тому числі профільної кафедри.
ФК 11	Здатність до здійснення активної педагогічної діяльності, організації та реалізації освітнього процесу: навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки здобувачів освіти до певного виду професійно-орієнтованої діяльності.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі				
		л	пр	лаб.	інд.	срс		л	пр	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Феномен університету та типи університетів												
Тема 1. Вступ. Мета, предмет і завдання курсу	11	2				9						
Тема 2. Феномен університету. Місія університету	11	2				9						
Тема 3. Історичні витоки розвитку європейської та вітчизняної вищої освіти	14	2	2			10						
Тема 4. Виникнення середньовічних університетів Європи	14	2	2			10						
Разом за змістовим модулем 1	50	8	4			38						
Змістовий модуль 2. Трансформаційний потенціал університету у контексті викликів епохи												
Тема 5. Класичний і посткласичний університети:	14	2	2			10						

класифікація моделей												
Тема 6. Становлення і розвиток університетської освіти в Україні	13	2	2			9						
Тема 7. Університет у сучасному суспільстві: місія, проблеми, виклики	13	2	2			9						
Разом за змістовим модулем 2	40	6	6			28						
Усього годин	120	14	10			96						

Тематика практичних занять

Змістовий модуль 1. Феномен університету та типи університетів

Тема 1. Місія університету в західноєвропейській культурі

1. Навчання як провідна місія середньовічного університету.
2. Ціннісні основи університетського життя доби середньовіччя. Університетські корпорації.
3. Університет у просторі модерну: західноєвропейський контекст.
4. Місія університету в добу постмодерну («третя місія» університету).

Тема 2. Ціннісний дискурс класичного університету.

Характеристика моделей, зміна ціннісних орієнтацій

1. Наполеонівська (французька) модель університету.
2. Гумбольдівська (німецька) модель університету.
3. Ньюманівська (англійська) модель університету.
4. Американська модель університету.

Тема 3. Історія Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка: шлях від колегіуму до класичного університету

1. Чернігівський колегіум: організація учбового процесу. Місія навчального закладу на початку XVIII ст.
2. Зміна ціннісних орієнтацій в період діяльності учительського інституту у XX ст.
3. Сучасна місія Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка.

Змістовий модуль 2. Трансформаційний потенціал університету у контексті викликів епохи

Тема 4. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти Європи

1. Розвиток вищої освіти Європи у контексті болонського процесу.
2. Передісторія: від Великої Хартії університетів (1988 р.) до Булонської декларації.
3. Початок: Булонська декларація 1999 р.

4. Розвиток: після Булонської декларації.

Тема 5. Місія та функції сучасного університету

Тип заняття: «круглий стіл». Питання для обговорення:

1. Освіта у класичному університеті XXI ст.: суспільна цінність чи бізнес-проект.
2. Концепція пожиттєвої освіти як виклик класичному університету. Соціальна місія сучасного університету.
3. Культурно-освітня місія університету.
4. Найпоширеніші місії сучасного західноєвропейського університету.

Рекомендовані джерела інформації Основна література

1. Історія західноєвропейського Середньовіччя : Хрестоматія / Упоряд. М.О. Рудь. Київ: Либідь, 2005. 654 с.
2. Сбруєва А.А. Тенденції трансформації місії університету: порівняльно-педагогічний аналіз. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. №6. С. 448–461.
3. Сбруєва А.А. трансформація місії університету в умовах суспільства знань. Теорії та технології інноваційного розвитку вищої освіти: Глобальний і регіональний контексти. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка. 2015. С. 72–84.
4. Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Суспільна місія класичного університету в сучасному світі», приуроченої до 100-річчя ДНУ імені Олеса Гончара. Дніпро: ДНУ, 2018. 522 с.
5. Університет у сучасному суспільстві: місія, проблеми, виклики: [колективна монографія] / за заг. ред. Г.І.Калінічевої. ПВНЗ «міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая». Чернівці: ЧНТУ, 2019. 252 с.
6. Класичний університет у контексті викликів епохи: *Матеріали українсько-польської міжнародної наукової конференції (м. Київ, 22–23 вересня 2016 р.)* / Укладач А.С.Філіпенко. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2016.
7. Кремень В.Г. Курбатов С., Рогожа М. місія університету в Західноєвропейській культурі (етичні та соціологічні аспекти). *Філософія освіти*. 2017. № 2 (21). С. 29–45
8. Курбатов С. Місія університету на просторовому перехресті. URL:
9. Лутаєва Т.В., Кайданова Л.Г. Світовий досвід і тенденції розвитку університетської освіти. Навч. посібн. Харків: НФаУ, 2015. 168 с.
10. Пелікан Я. Ідея університету. Переосмислення. Київ: Дух і літера, 2008. 360 с.
11. Покликання університету: Зб. наук. праць / Відп. ред. О. Гомілко. Київ: РІА «ЯНКО»; «ВЕСЕЛКА», 2005. 304 с.
12. Прийма С.М. Центри освіти дорослих у контексті переосмислення місії університету. *Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія»*. Харків. 2016. Вип.. 52. С. 173–186.
13. Стратегія розвитку Університету імені Альфреда Нобеля на 2016–2030 рр. URL:
14. Хілуха О. Розвиток корпоративних університетів. *Економічний аналіз*. Тернопіль. 2019. Том. 29. № 1. С.164–169.

Додаткова література

15. Білозерова М.В. Аналіз європейської системи вищої освіти в контексті інтеграції в європейській освітній простір. Теорія та практика державного управління. 2013. Вип.. 2 (41). С. 325–333.
16. Богачевська-Хомяк М. Кілька слів про американську освіту. *Покликання університету: Зб. наук. праць / Відп. ред. О. Гомілко*. Київ: РІА «ЯНКО»; «ВЕСЕЛКА», 2005. С.19–23.

17. Габрієля О. Вища освіта в епоху глобалізації (уринок з авторської студії «Болонський процес як інноваційна освітня технологія. Український вектор»). *Покликання університету: Зб. наук. праць / Відп. ред. О. Гомілко*. Київ: РІА «ЯНКО»; «ВЕСЕЛКА», 2005. С.178–197.
18. Ідея університету: Антологія. Львів:, 2002.
19. Попович М. Модель сучасного університету. *Покликання університету: Зб. наук. праць / Відп. ред. О. Гомілко*. Київ: РІА «ЯНКО»; «ВЕСЕЛКА», 2005. С. 16–18.
20. Посохов С.І. Регламентация студентського життя в університетах російської імперії: панна історіографії. *Краєзнавство*. 2000. № 1-2. С. 112–115.
21. Посохов С. І. Реформа університетів Російської імперії в контексті «великих реформ»: проблеми історіографії. *Вісник Хрківського університету*. 2000. № 633.: Історія. Вп. 36. С.21–29.
22. Пролеєв С. Культурно-історичне покликання університету. *Покликання університету: Зб. наук. праць / Відп. ред. О. Гомілко*. Київ: РІА «ЯНКО»; «ВЕСЕЛКА», 2005. С.31–38.
23. Рапопорт А.В. місія класичного університету в умовах його кризового стану. Суцільна місія класичного університету: історія, счасність, перспективи. *Збірник тез доповідей круглого столу (20 лютого 2015р.)*. Харків, 2015. С. 49-52.
24. Шевченко Л. Місія університету в системі освітнього менеджменту. URL:
25. Шемаєва Г. Трансформація бібліотеки вищого навчального закладу. *Покликання університету: Зб. наук. праць / Відп. ред. О. Гомілко*. Київ: РІА «ЯНКО»; «ВЕСЕЛКА», 2005. С.140–142.

Інформаційні ресурси

26. Бут Я. Становлення та розвиток класичних університетів Великобританії. URL: http://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/periodic/pedos3t/tom1/47_b_ut.pdf
27. Велика Хартія Університетів, Болонья, 18 вересня 1988 р. URL: <http://euroosvita.net/?category=17&id=1049>
28. Галілейська О.В. Виникнення англійських університетів: передумови і причини. URL: http://www.ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9133/Galilejska_Vy_nyknennya_anglijskyx_universytetiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y
29. <http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Italy/XII/Univers/pred.phtml?id=6005>
30. Зеленов Є. Призначення сучасного університету. URL
i. <http://oaji.net/articles/2014/690-1396438923.pdf>
31. Історія університетської освіти. Виникнення, становлення, розвиток // Студентський історико-педагогічний альманах. Житомир, 2013. Вип. 2. URL:
a. <http://eprints.zu.edu.ua/12524/1/Випуск%202.pdf>
32. Курбатов С. Причини виникнення та специфіка перших європейських університетів *Людинознавчі студії. Сер. : Філософія*. 2012. Вип. 26. С. 96-111. URL:
i. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstudf_2012_26_9
33. МОН України. Офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
34. Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти на період до 2020 р. URL: <https://www.google.com/search?>
35. Топ 10 найкращих університетів світу. URL: <https://news.tochka.net/ua/52082-top-10-luchshikh-universitetov-mira-kembridzh-operedil-garvard-foto/>
36. Світовий досвід і тенденції розвитку університетської освіти. URL: https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/16784/1/%D0%A1%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D0%B4_%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%20%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC.pdf

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Здобувач має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Здобувач зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати завдання самостійної роботи, розробляти презентації, брати участь у творчих проектах та культурно-освітніх заходах.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальний графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці проектної заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	5	8	до 40
Самостійна робота: Створення мультимедійних і відеопрезентацій, наукові повідомлення, участь у конференції, написання тез (вид роботи залежить від особливості теми заняття)	7	6	до 42
Контрольна робота	1	10	до 10
Творча робота	1	8	До 8
Усього:			до 100